

హైదరాబాద్ విమోచనం నాటిక

ముదిగొండ ఇందుశేఖర్

ఇతిహాస సంకలన సమితి (భారతీయ)

భాగ్యనగర్, తెలంగాణ

హైదరాబాద్ విమోచనం - నాటిక

ప్రచురణ:

ఇతిహాస సంకలన సమితి (భారతీయ)

భాగ్యనగర్, తెలంగాణ

రచన :

ముదిగొండ ఇందుశేఖర్

C-53, C.E. Colony, Hyderabad-13,

Phone : 9908221589

ప్రథమ ముద్రణ :

డిసెంబరు 2021

ప్లవనామ సంవత్సరం, మార్గశిర మాసము

ప్రతులు : 500

ధర : రూ॥ 50/- (రూ॥ యాభై)

ప్రతులకు :

సాహిత్యనికేతన్

3-4-852, కేశవనిలయం,

బర్మత్పురా, హైదరాబాద్-27

దూరవాణి : 040-27563236

సాహిత్యనికేతన్

ఏలూరురోడ్, గవర్నరుపేట,

విజయవాడ-520002

దూరవాణి : 0866-6667421

ముద్రణ :

ఆకృతి ఆఫ్ ప్రింటర్స్

చిక్కుడపల్లి, హైదరాబాద్

040-66626475.

దిగిపామ్మన్నా దిగని నిజాం

-ఆచార్య కసిరెడ్డి

1947 ఆగష్టు 15న దేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చింది. హైదరాబాదు సంస్థానాధిపతి తాను భారతదేశంలో కలువనన్నాడు. బ్రిటిషర్లు తొలగిపోతున్నారు కాబట్టి నేను స్వతంత్ర రాజునయ్యానని, నా రాజ్యాన్ని స్వతంత్ర ఉస్మానిస్థాన్ గా ప్రకటించుకొన్నానన్నాడు.

560పై చిలుకు సంస్థానాలు స్వతంత్రభారత ప్రభుత్వంలో లీనమయ్యాయి. కాని, జోధ్ పూర్, జూనాగఢ్, జమ్ముకాశ్మీర్, హైదరాబాదు సంస్థానాలు విలీనం కాలేదు. పటేల్ దూతను పంపాడు. జోధ్ పూరు రాజు అంగీకరించాడు. జూనాగఢ్ ను సైన్యం లొంగదీసుకొంది. జమ్ముకాశ్మీర్ ను తాను చూచుకొంటానన్న నెహ్రూ కారణంగా, ఇంకా అనేక కారణాలవల్ల ఆకుపచ్చ మంటల్లో అందాల కాశ్మీరు ఇంకా కాలుతూనే ఉంది.

హైదరాబాదు సంస్థానం స్వతంత్రాన్ని ప్రకటించుకొన్న కాలానికి ముందు నుండే 16 జిల్లాల్లో (తెలంగాణ : 8, మహారాష్ట్ర : 5, కర్ణాటక : 3) అనేక అత్యాచారాలు, విధ్వంసాలు, హత్యలు, దోపిడీలు, మానభంగాలు, హిందూదేవాలయాల కూల్చివేతలు 1911 నుండి అంటే 7వ నిజాం రాజ్యపాలనకు వచ్చినప్పటినుండి కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి.

సమైక్య స్వతంత్ర భారత నిర్మాణానికి నిజాం చర్యలు ఆటంకంగా పరిణమించాయి. హిందువుల వేదనలు-రోదనలు ఆకాశాన్ని అంటాయి. నిజాం పోలీసులు, రజాకార్లు ఇద్దరూ హిందూ మానప్రాణాలను అపహరించే యములోళ్ళల్లా వ్యవహరించారు. రాజు నిజాం వారిని ప్రోత్సహిస్తున్నాడు.

ఈ పరిస్థితుల్లో 1948 సెప్టెంబర్ 13న హోంమంత్రి, ఉపప్రధాని సర్దార్ పటేల్ పంపించిన సైన్యం బయలుదేరింది. ఆపరేషన్ పోలో పేరిట 13, 14, 15, 16, 17 తేదీలలో హైదరాబాదుపై-పరిసరాలపై యుద్ధంకాని యుద్ధం జరిగింది. యుద్ధం కాని యుద్ధంమని ఎందుకనడమంటే, ఏ రెండు గంటలు కూడా భారత్ సైన్యం ముందు నిజాం కిరాయిసైన్యం నిలువలేక

పోయింది. 7వ నిజాం 1948 సెప్టెంబర్ 17న యుద్ధం విరమించుకొని లొంగిపోతున్నట్లుగా ప్రకటించాడు. బేగంపేట విమానాశ్రయంలో ఆ తర్వాత భారత ఉపప్రధాని పటేల్ వచ్చినప్పుడు ఆయన ముందు తలవంచి నిలబడి సరెండరయ్యాడు. ఆ విధంగా మఘవలయం పూర్తి అయ్యింది. (మఘవ అంటే మహా ఘనత వహించిన నిజాం)

ఈ నిజాంనే నాజీలమించినోడు అని, నీగోరీకడ్డం కొడుకో అని గేయకర్త బండి యాదగిరి అన్నాడు. మా నిజాము రాజు జన్మ జన్మాల బూజు అన్నాడు మహాకవి దాశరథి. పైగా తెలంగాణ మారైతుదే, ముసలిసక్కుకు రాచరికమ్ము దక్కునే ! అని ప్రకటించాడు.

1911లో అధికారంలోకి వచ్చిన వెంటనే 7వ నిజాం తన ప్రధానమంత్రి, కవి, మేధావి అయిన మహారాజా కిషన్ ప్రసాదును తొలగించాడు. మంత్రివర్గం రద్దుచేసి సర్వాధికారి అయ్యాడు.

నిజాం పుట్టినరోజుకు లంచాలు (నజరానాలు) తీసుకొని పదవులిచ్చేవాడు. సంస్థానంలో 25 శాతం భూములు సొంతం తనవిగా ప్రకటించుకొన్నాడు. ఆ ఆదాయం తనకూ, తనకుటుంబానికి, భార్యలపేరిట, ఉంచుకొన్న 365మందికీ చెందాలని ప్రకటించాడు. తబ్లీగ్ పేరిట మతాంతరీకరణ శాఖ ఏర్పాటుచేసి మతాంతరీకరణాలు చేయించాడు. ప్రతి ముస్లిమూ ప్రభువే అనే అసల్ మాలిక్ శాసనాన్ని అమలుపరచాడు. మతంమార్పిడికి బడ్జెటు కేటాయించాడు. సాహిత్య- భాషా-గ్రంథాలయ-ధార్మిక సభల్ని నిషేధించాడు. మత కార్యక్రమాలపై దాడులు చేయించాడు. ఇమ్రోజ్ పత్రిక సంపాదకుణ్ణి హత్యచేయించాడు. ఇతర స్థలాల నుండి 8 లక్షలమంది ముస్లింలను తన సంస్థానానికి పిలిపించి, ముస్లిం జనాభాను పెంచే ప్రయత్నం చేశాడు.

రద్దేరజాకరీ, జుల్మేరజాకరీ, ది ఫస్ట్ వార్ ఆఫ్ ది ఇండిపెండెన్సు, గ్రంథాలతోపాటు, ఆర్యసమాజ్ వారి అనేక గ్రంథాలను నిషేధించాడు. డజనుకు పైగా ఉన్న ఉర్దూపత్రికల్లో హిందూత్వ వ్యతిరేక రచనలు చేయించాడు. నిజాం అవతార పురుషుడని దీన్ దార్ అంజుమన్ అనే

సంస్థద్వారా ప్రచారం చేయించుకొన్నాడు. స్వాతంత్ర్య సమరయోధులనెందరినో జైళ్ళల్లో నింపాడు.

తెలంగాణలో తెలుగుభాషా సాహిత్య సంస్కృతులను అణగదొక్కాడు. ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం, ఆస్పత్రి, చెరువు కట్టల్లాంటివి కట్టినా అవి తన పేరు నిల్చుకోడానికే చేశాడు.

ఈ చరిత్ర ప్రజలకు తెలియాలి. అప్పటివారికి తెలుసు. ఈ తరానికి తెలియదు.

ఇందుకే శ్రీ ముదిగొండ ఇందుశేఖర్ గారు ఈ నాటిక వ్రాశారు. అయిదారు దృశ్యాలతో ఉన్న ఈ నాటిక హైదరాబాదు ఉత్సవాలలో ప్రదర్శించాలని సంకల్పించారు. నిజాంపరిపాలన, గోల్కొండ దర్బార్, ఉద్యమ చైతన్యం, పల్లెనుంచి పార్లమెంటుదాకా, నిర్ణాయకశక్తి సర్దార్ పటేల్, అయిదురోజుల యుద్ధం అనే అంశాలతో తీర్చిదిద్దబడిన ఈ నాటకం తెలంగాణా విమోచనానికి సంబంధించి కొన్ని విషయాలనైనా జనజీవితంలోకి తీసుకొనివెడుతుంది.

మత సామ్రాజ్యవాదశక్తులు దేశాన్ని కబళించేందుకు ఎన్నోకుట్రలు చేస్తున్న ఈ సందర్భంలో ఆజాదీకా అమృతోత్సవ్ లో భాగంగా వస్తున్న ఈ నాటకానికి ఆహ్వానం పలుకుదాం ! రచయిత శ్రీ ఇందుశేఖరును అభినందిద్దాం !

ఆచార్య కసిరెడ్డి

అధ్యక్షులు,

భాగ్యనగర్

తేది : 21-10-21

అఖిలభారతీయ సాహిత్య పరిషత్

ఈ నాటక ప్రదర్శనను యూట్యూబ్ లోని క్రింది లింకులలో చూడగలరు

<https://youtu.be/mFyN6ZrSz5Y>

<https://youtu.be/49Japa3T4Hs>

<https://youtu.be/29p3156TFX0>

https://youtu.be/NJ5Kbc3q_64

<https://youtube.com/shorts/1obfSr4JXL0?feature=share>

రచయిత ముందుమాట

2021, డిసెంబరు

ప్లవనామ సంవత్సరం

మార్గశిర మాసము

-ముదిగొండ ఇందుశేఖర్

ఇతిహాస సంకలన సమితి

భాగ్యనగర్ కన్వీనర్

భారతీయ చరిత్ర ఇతిహాసము గత విదేశీపాలకుల కాలంలో వక్రీకరింపబడింది. అందుకని మన స్వ ఆత్మను ఆవిష్కరించుకునే నిమిత్తం మాననీయ శ్రీ బాబాసాహెబ్ ఆప్టేగారి స్ఫూర్తితో మాననీయ శ్రీ మోరోపంత్ పింగలే గారి మార్గదర్శకత్వంలో ఇతిహాస సంకలన సమితి సంస్థ అఖిల భారతీయ స్థాయిలో ప్రారంభించబడ్డది. దానికి ఉభయ తెలుగు రాష్ట్రాలలో బలమైన పునాదులు వేసినవారు మాననీయ శ్రీ శ్రీరాం సారేగారు. వారి నేతృత్వంలో ఆర్యులెవరు వంటి గ్రంథాలు చాలాకాలం క్రితమే వచ్చాయి. ఇతిహాస సంకలన సమితి కేవలం సెమినార్లకు మాత్రమే పరిమితం కాకుండా, విద్యార్థులకు విద్యాధికులకు చారిత్రక చైతన్యం కల్పించటం ఒక నూతన కోణం. ఈ దృక్పథంతోనే ప్రస్తుతం ఈ సాహిత్య రూపకాన్ని విద్యార్థులకు అందజేస్తున్నాము.

ఇతిహాస సంకలన సమితి, భాగ్యనగర్ శాఖ 2020 నుండి సెప్టెంబర్ 17, హైదరాబాద్ విమోచనం అంశాన్ని-ప్రజలలోకి తీసుకువెళ్ళడానికి ప్రయత్నాలు చేపట్టింది. ఇతిహాస సంకలన సమితి పేరులోనే ఇతిహాసము, సంకలనము ఉన్నవి. సెప్టెంబరు 17, హైదరాబాద్ విమోచనం-తెలంగాణ ప్రాంత చరిత్ర. 1947లో భారతదేశం స్వాతంత్ర్య ఫలాలను అనుభవిస్తే, ఇక్కడ మత దురహంకార నైజాం రాజ్యం ప్రజల హక్కులని కాలరాచి, కరాళసృత్యం చేసింది. ఎంతో సంఘర్షణ జరిగింది. తెలుగుమీద, తెలుగువారి మీద, హిందువులపైన నిజాం దమనకాండ సాగింది. కానీ దురదృష్టవశాత్తు, నేటి తరాలకి ఈ అంశాలు ఏవీ తెలియవు.

మేము 2020లో అనేకమందిని కలిసి వారి నాటి అనుభవాలను సేకరించాము. వైస్ ఛాన్సలర్లు, ప్రొఫెసర్లు, కళాకారులు, గృహిణులు-నాటి వారి అనుభవాలను చెబితే వాటిని వీడియోలు తీసి విడుదల చేశాము. హైదరాబాద్ విమోచనం, ఆంధ్రభాషోద్యమం, గ్రంథాలయోద్యమం, సాంస్కృతిక ఉద్యమం, విద్యార్థుల ఉద్యమం... ఇలా చెప్పుకుంటూపోతే అది మరో మహాగ్రంథమే. ఈ చరిత్ర ఎంతమందికి తెలుసు ? చరిత్ర తెలువనివాడు, మళ్ళీ చారిత్రక తప్పిదాలను చేస్తూ ఉంటాడు అని పెద్దల అనుభవపూర్వకమైన మాటలు.

నిజాం వ్యతిరేక పోరాటాన్ని వామపక్ష భావజాలం కలవారు వర్గపోరాటంగా చిత్రించిన రచనలు అందుబాటులో ఉన్నాయి. దీనివలన వాస్తవాలు మరుగునపడి జాతీయ భావస్ఫూర్తి వెలుగులోనికి రాలేదు. అందుకే ఒక నూతన ప్రయత్నం.

మన చరిత్ర మన సమాజానికి తెలియచెప్పాలి. అందుకు ఏయే సాధనాలు ఉంటే వాటి ద్వారా చెప్పడం. మన చరిత్రని భవిష్యత్ తరాలకి అందించడం. ఇది లక్ష్యం, అందుకు మేము వీడియో రికార్డింగులుచేసి, షార్ట్ ఫిలిమ్స్ ద్వారా ఈ అంశాన్ని చెప్పే ప్రయత్నం చేశాం. సభలు నిర్వహించి వాటిలో ఉపన్యాసాలద్వారా హైదరాబాద్ విమోచన అంశాన్ని సమాజం ముందు ఉంచే ప్రయత్నం చేస్తున్నాం.

నాటకం-జనరంజకమైన ప్రక్రియ. ప్రజలు, ప్రేక్షకులు దీనిని చూసి ఆనందిస్తారు. ఈ మాధ్యమంగా చరిత్రని చెప్పటం, ఈ చిన్న పుస్తకం యొక్క ఉద్దేశ్యం. ఈ ఆరు దృశ్యాల నాటికద్వారా నాటి పరిస్థితులను ప్రేక్షకుల ముందు ఉంచటమే దీని పరమావధి.

ఈ నాటిక ప్రతి దృశ్యములో 10-15 పాత్రలు ఉన్నాయి. కానీ ఏ పాత్రకైనా, కష్టం కలుగకుండా చిన్న చిన్న డైలాగులతో విషయం చెప్పించాము.

దృశ్యానికి-దృశ్యానికి పాత్రలు అన్నీ మారుతాయి. ఒక్క ఆఖరు రెండు దృశ్యాలలో సర్దార్ పటేల్, కె.ఎమ్. మున్షీ, జనరల్ చౌదరి పాత్రలు వస్తాయి. ఈ నాటికను స్కూల్సు, కాలేజీలలో వేసుకునేటప్పుడు ఇది చాలా సౌలభ్యంగా ఉంటుంది. ఉదాహరణకి-ఒక స్కూల్లో ఒక సెక్షనువారు ఒక దృశ్యం వేస్తే, మరొక సెక్షనువారు ఇంకో దృశ్యం వేయవచ్చు. అలా అభ్యాసానికి పెద్ద శ్రమ పడనక్కర్లేదు. దీనిని స్కూల్సు, కాలేజీలలో యాజమాన్యాలు పనిగట్టుకొని, ప్రోత్సహించి ఈ నాటకం వేయించాలి. మన చరిత్ర మనమే మన భవిష్యత్ తరాలకి అందించాలి. అందులో మనమందరము భాగస్వాములమే. ఈ పుస్తకం డి.టి.పి.లో సహకరించిన శ్రీమతి వల్లూరి శారదగారికి, లేఅవుట్ వేసి ముద్రించిన ఆకృతి ఆఫ్ సెట్ ప్రింటర్స్ వారికి ధన్యవాదాలు. అలాగే పుస్తక ప్రచురణలో ధన సహాయం అందించిన దాతలకు ఇతిహాస సంకలన సమితి ధన్యవాదాలు తెలుపుకుంటున్నది.

శుభం భూయాత్

జైహింద్

7వ నిజాం పరిపాలన స్మృత్యము 1

పాత్రలు

వేషధారణ

7వ నిజాము

మీర్ ఉస్మాన్ అలీఖాన్ - (యువకుడు, ఖరీదైన షేర్వాణి, బట్టలు, ఒక బ్యాగ్)

Announcer - (ఒక ముస్లిం అంగరఖా (ఆడ వాళ్ళు వేసుకునే మోకాళ్ళదాకావచ్చే గౌనువేసుకొని ఉంటాడు) చేతిలో కాగితాలు పట్టుకొని Announcement చేస్తుంటాడు)

పంతులు - (బ్రాహ్మణుడు; పంచె; పంగనామాలు - వెంటకేళ్ళర స్వామికి ఉన్నట్టు; దూరంనుంచి కనిపిస్తాయి)

హుమాయున్ - (ఒక సాధారణ ముస్లిం వేషం)

మహారాజా కిషన్ ప్రసాద్ - (కోటు, తలపాగా, గోల్డుచైన్ వాచ్, చిన్న హాండ్ స్టిక్)

బ్రిటీష్ ఆఫీసర్ - (మిలటరీ డ్రెస్, వీలైతే ఎర్రడ్రెస్ లో)

మౌల్వీ - (మడమలపైదాకా పైజామా, మోకాళ్ళ దాకా ఓవర్ సైజ్ కుర్తా, నెత్తికి చిల్లు టోపీ, మీసం ఉండదు, గెడ్డం ఉంటుంది)

అక్బర్ హైదర్ - (మహారాజు కిషన్ ప్రసాద్ లాగానే)

బహదూర్ యార్ జంగ్ - (మౌల్వీలాగానే; బలిష్ఠుడు; కళ్ళకి కాటుక పెట్టుకొని ఉంటాడు)

తాలీమ్ అధికారి - (ఆఫీసర్ వేషం; వీలైతే ఎర్ర రూమీటోపీ పెట్టుకొని, ఒక వాకింగ్ స్టిక్ తో ఉంటాడు)

ఇద్దరు సైనికులు - (చేతిలో కర్రలు (బల్లాలు), పైజామా, మోకాళ్ళ దాకా ఫ్రాక్ లాంటి గౌను, కళ్ళకి కాటుక)

7వ నిజాం పరిపాలన

స్వశ్శము 1

(కుర్చీలు, మధ్యలో ఎత్తుగా సింహాసనము తెరలోపల నుంచి

“ఆసఫ్ జాహీ-సర్కార్-జిందాబాద్ !

షాహే ఉస్మాన్ జిందాబాద్ !!

హుజూర్ మీర్ ఉస్మాన్ అలీఖాన్ జిందాబాద్”

నినాదాలు వస్తుంటే, ఉస్మాన్ అలీఖాన్ ప్రవేశించి సింహాసనం మీద

కూర్చుంటాడు)

{ సీన్ లో-కొంతమంది తురకలు, మహారాజ కిషన్ ప్రసాద్, ఒక బ్రిటీష్ ఆఫీసర్, ఒక మౌల్వీ, బహదూర్ యార్జంగ్, సాలార్జంగ్, ఇద్దరు సైనికులు తదితరులు ఉంటారు. అందరూ సలాములుచేసి కూర్చుంటారు. ప్రక్కన కొందరు జనాలు అటూ, ఇటూ నిలుచుని ఉంటారు. ఒక ఎనౌస్పర్లాంటి వ్యక్తి నిజాందగ్గర నిలుచుని ఎనౌస్ప్రమెంట్ చేస్తుంటాడు. }

[Stage లోపల నుంచి Background ఎనౌస్ప్రమెంట్

అది 1911. మీర్ ఉస్మాన్ అలీఖాన్ దర్బారు. సభికులు ఉన్నారు. నిజాం కొలువు తీరాడు. నాటి పరిస్థితులు, నిజాం మనస్తత్వం, హిందువులను తొక్కేయాలనే Plans ఎలా జరిగాయో-చూడండి]

ఎనౌస్పర్ : అబ్బే! ఏక్ సా గ్యారా ! ఏక్ సా గ్యారా ! (అందరూ అటు ఇటు చూస్తుంటారు)

ఒకాయన : అరే పంతుల్ ! నామం బెట్టినవ్ ! నువ్వే ఏక్ సా గ్యారా !
మూడు గీతలు (కుడిచేతి మధ్య మూడు వేళ్ళు పైకి చూపుతూ పంతుల్ని ముందుకు తోస్తాడు)

(బ్రాహ్మణుడు, పంచె, వైష్ణవ ఊర్ధ్వపుండ్రాలు (మూడు నిలువు గీతలు) ఉంటాయి, నిజాం ముందు నమస్కారం సలాము చేసి, నిలుచుంటాడు. నిజాం చూస్తుంటాడు)

పంతులు : అయ్యా ! నేను పండితుణ్ణి ! వేదాలు, సంస్కృతం చదువుకున్నా !
విద్వాంసుణ్ణి. ఏదైనా ఒక ఉద్యోగం ఇప్పించండి.
(నిజాం చికాకుగా చూసి ముఖం పక్కకు తిప్పుకుంటాడు)

ఎనౌస్సర్ : అర్రే ! ఛల్ ఛల్ ! అప్రఫీ లేదు పంతుల్ ! బాహర్ నికల్ !
అప్రఫీ లావో !!
(నిజాం సైనికులు ఇద్దరు పంతుల్ని బయటికి ఈడుస్తారు)

ఎనౌస్సర్ : హుమాయున్ మియా ! హుమాయున్ మియా !!
(హుమాయూన్ సలాములు చేస్తూవచ్చి, కొన్ని నాణాలు -
నిజాంకి సమర్పిస్తాడు; నిజాం ఆనందంగా వాటిని తీసుకొని
లెక్కబెట్టి, తన పక్కనే ఉన్న సంచీలో దాచుకుంటాడు; ఆసక్తిగా
వింటాడు)

హుమాయున్ : హుజూర్ ! నాకు ఆలీఫ్-బేలు రావు; అన్పథ్ హూఁ. ఏమైనా
ఉద్యోగం ఇవ్వండి, నౌకరీ !! సర్కార్ !!

నిజాము : (సంచీని ఒకసారి తడిమి) అమీన్ బనావో !
(హుమాయున్ సలాములు చేస్తూ నిష్క్రమిస్తాడు)

ఎనౌస్సర్ : అమిన్ బనావో ! హుకుమ్ హై !!
అమీన్ అంటే Police Inspector !!
రియాసత్ యే సాదర్ ! రియాసత్ యే సాదర్ !! ప్రధాన్మంత్రి
మహారాజా కిషన్ పర్షాద్ మాలిక్ ! (అంటూ అనౌన్స్ చేసి,
మహారాజా కిషన్ ప్రసాద్ కి సలామ్ చేస్తాడు).

కిషన్ప్రసాద్ : హుజూర్ ! ఈయన British Resident officer !

British వాళ్ళు Responsible Government Points విషయాలు
మీతో మాట్లాడాలి; మన సర్కార్ అందరినీ సమానంగా
చూడాలి, అనేదే దీని లక్ష్యం.

- నిజాము : (అయిష్టంగా) రీక్ హై ! బాద్మే !!
(మహారాజా కిషన్ ప్రసాద్, British Resident సలామ్ చేసి వెళ్ళి
బయటకి వెళ్ళిపోతారు. ఒక మాల్వీలాంటి వాడు వచ్చి)
- మాల్వీ : హుజూర్ ! ఈ కాఫిర్ గింతే ! వీడు మనకి అసర్ పెడతాడు
(అంటూ నిజాం దగ్గర ఏదోచెప్తాడు)
- నిజాం : రీక్ హై. కిషన్ ప్రసాద్ కో బర్తరఫ్ కరో అక్బర్ హైదర్ కో
నయా రియాసత్ యే సాదర్ బనావో
- ఎనౌన్సర్ : అక్బర్ హైదర్ ! నయా రియాసత్ యే సదర్ !!
అక్బర్ హైదర్ ! నయా రియాసత్ యే సదర్ !!
(అక్బర్ హైదర్ వచ్చి అప్రభీలు సమర్పిస్తాడు సలామ్ చేస్తాడు;
నిజాం లెక్కపెట్టుకొని సంచీలో వేసుకుంటాడు)
- ఎనౌన్సర్ : బహదూర్ యార్ జంగ్ ! బహదూర్ యార్ జంగ్!!
- బ.జంగ్ : హుజూర్ ! మాలిక్ !!
- నిజాం : (కొంచెం భయపడ్డట్టు, కొద్దిగా ఒదిగి) బోలో !
- బ.జంగ్ : ఈ అంగ్రేజులు ఏమో చెబుతారు ! హమ్ బోలేంగే అనల్
మాలిక్ ! మనదే హుకుం ! మన మీమ్ ముస్లిమ్, మనదే
రాజ్యం ! అనల్ మాలిక్ ! మనదే హుకుం ! అనల్ మాలిక్ !!
- నిజాం : అనల్ మాలిక్ ! (ఆనందంగా) రీక్ హై ! కైసా? ఎట్లా ?
- బ.జంగ్ : ఒక్కా సైన్యం చేద్దాం. దోలాఖ్ ! రెండూ లక్షల్ !!
- నిజాం : యా అల్లాహ ! తనఖా-జీతం ఎక్కడిది
- బ.జంగ్ : (నవ్వి) మన పోరలే ! ఫుకట్ కా మాల్ ! రజాకర్-రెండు
లక్షల్ !! మంది మీదపడి దోచుకుంటార్ ! అనల్ మాలిక్ !!
- నిజాం : హా! యే రీక్ హై ! మజ్లిస్ ఇత్తెహాదుల్ బైముసమ్మీన్ బోలో !!
(బహదూర్ యార్ జంగ్ నవ్వి, అప్రభీలు ఇచ్చి సలాములు

చేస్తూ వెళ్ళిపోయి కూర్చుంటాడు. నిజాం లెక్కపెట్టుకొని సంచీలో దాచుకుంటాడు. మౌల్వీ లేస్తాడు.)

మౌల్వీ : హుజూర్ ! మన హుకూమత్ ఎలా ఉండాలో నాదీ ఒకటి ఆలోచనా ఉందీ

నిజామ : బోలో !

మౌల్వీ : ఈడ నబ్బే...తొంబై శాతంపైన కాఫిర్ ! మనం అయిదు శాతం లేము, కాఫీరోంకో ముసల్మాన్ చేద్దాం.

నిజాం : కైసా? ఎట్లా ?

మౌల్వీ : దీన్దార్ అంజుమన్-తబ్లీగ్ సంస్థ-పేరుమీద చేద్దాం. ఊపర్ అల్లా-కింద మీరూ ! నిజాం, అవతార్ పురుషుడు అంటాం ! నిజాం చెన్న బసప్ప అవతారం, నిజాం ధర్మరాజు అవతారం అందాం ! హిందూ పాగల్. చెట్టు పుట్ట నమ్ముతార్. నౌకరీ కోసం, డబ్బుకోసం-మతం మారుతారు. బైట దేశం కెల్లి ముసల్మాన్లను ఈడికె తీసుకువద్దాం.

నిజాం : రీక్ హై ! రీక్ హై !! (మౌల్వీ పోయి తన కుర్చీలో కూర్చుంటాడు)

ఎనాస్సర్ : తాలీమ్ ! తాలీమ్ !! (అని అరుస్తాడు) (మరొక తురకాయన లేచి నిలుచుంటాడు. చేతిలో వాకింగ్ స్టిక్, నిజాంకు సలాం చేస్తాడు. అప్రొఫీలు ఇస్తాడు, నిజాం లెక్కపెట్టుకొని సంచీలో దాచుకుంటాడు)

తాలిమ్ : హుజూర్ ! నాదీ ఒకటి ఆలోచన ! మీదీ పేర్ మీదా, ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ, ఉస్మానియా ఆసుపత్రి మీదీ పేరూ మీదా కడదాం.

నిజాం : (విచారంగా ముఖం పెట్టి) ఏం లాభం ? క్యా ఫాయదా ?

తాలిమ్ : పైసల్ జనం కడతార్. పేరూ మీదీ ఉంటది ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ, ఉస్మానియా దవాఖానా హాస్పిటల్, ఉస్మాన్ సాగర్... ఉస్మానిస్థాన్

నిజాం : (తల ఆనందంగా ఊపుతూ) రీక్ హై ! రీక్ హై !!

తాలీమ్ : ఉర్దూ తాలీమ్-ఉర్దూలోనే సదువు. షేర్వాణీ, పైజామా, రూమీటోపీ, అలీఫ్-బే సదువు ! అంతా ముస్లిం ! హిందూ మాయం !! హిందూ గాయబ్ !! అల్లా యే దేవుడు ! నిజామే అవతార పురుషుడు ! మన ప్రార్థనలు ! ముస్లింలకు ఉద్యోగాలు. కాఫిర్లు పరేషాన్. (ఆనందంగా తబ్బిబ్బువుతూ, చంకలు కొట్టుకుంటూ) ఉపర్ షేర్వాణీ అందర్ పరేషానీ !!

నిజాం : రీక్ హై ! రీక్ హై !!

ఎనాస్సర్ : గట్లా, కాలేజీలు, ఉస్మాన్ సాగర్, హిమాయత్ సాగర్, నిజాం సర్కార్ కట్టాడు !!

1. ఢిల్లీ జామా మసీదు ప్రాంగణంలో రాళ్ళు పరిపించడానికి మొత్తం ఖర్చు,
 2. అలీగఢ్ ముస్లిం యూనివర్సిటీ,
 3. అజ్మీరులోని ముజావర్లు (అర్చకులు),
 4. మలబారు రిలీఫ్ ఫండ్,
 5. భావనగర కరువు పీడిత ముస్లిం స్త్రీల సహాయార్థం,
 6. బల్థాన్ యుద్ధంలో దెబ్బతిన్న ముస్లింల కొరకు,
 7. మహమ్మదన్ హైస్కూలు, అమరావతి (బెరారు),
 8. బాసరలో మసీదు నిర్మాణానికి,
 9. ఆలిండియా మహమ్మదు ఎడ్యుకేషనల్ కాన్ఫరెన్స్ కు,
 10. అలీగఢ్ కాలేజ్ ఉస్మానియా బిల్డింగ్ నిర్మాణానికి,
 11. అంబాలా ముస్లిం హైస్కూలుకు,
 12. కాన్పూరు ముస్లిం హైస్కూలుకు”
- నిజాం సర్కార్ దానాలు చేసింద్రు

(తెర లోపలనుంచి నినాదాలు వస్తుంటాయి.

ఆసఫ్ జాహీ సర్కార్ జిందాబాద్.

హూజూర్ ! మీర్ ఉస్మాన్ అలీఖాన్ జిందాబాద్)

(తెర పడుతుంది)

గోలకొండ పత్రికా దర్బార్

సృశ్యము - 2

పాత్రలు

వేషధారణ

- సురవరం ప్రతాపరెడ్డి - పంచ, లాల్చీ, కందువ
- ఆదిరాజు వీరభద్రరావు - పంచ, లాల్చీ
- రాయప్రోలు సుబ్బారావు - పంచ, లాల్చీ, కందువ
- గుర్రం జాషువా - నల్లగా ఉంటాడు, పంచ, లాల్చీ, కోటు, కందువ, కళ్ళద్దాలు
- వానమామలై వరదాచార్యులు - పంచ, లాల్చీ, కందువ, గుండు, నామం
యువకవి -
- దాశరథి కృష్ణమాచార్యులు - ప్యాంటు, చొక్కా పొట్టివాడు
- షోయబుల్లా ఖాన్ - ప్యాంటు, చొక్కా, కళ్ళద్దాలు, ఉంగరాల
జుత్తు
- చెర్విరాల భాగయ్య - (పంచ, లాల్చీ, నడుముకు చున్నీలాంటిది
కట్టుకొని ఉంటాడు, నామం ఉంటుంది;
చేతిలో చిడతలు, కాలికి గజ్జెలు, వీలైతే
ఇద్దరు వంత పాడేవాళ్ళు; వాళ్ళు పంచెలు,
లాల్చీలు, నడుముకు చున్నీకట్టి డప్పు, డోలు
పట్టుకొని బుర్రకథ వంత పాడుతారు)
- అనుముల కృష్ణమూర్తి - ప్యాంటు, లాల్చీ

గోలకొండ పత్రికా దర్బార్

సృష్టము - 2

{ సీన్ లో ... మధ్యలో 2 కుర్చీలు, ఎడమ 5 కుర్చీలు, కుడి 5 కుర్చీలు; కవులు కూర్చొని ఉంటారు. మధ్యలో సురవరం ప్రతాపరెడ్డి, ఆదిరాజు వీరభద్రరావు, ఎడమ, కుడిలలో కవులు-రచయితలు ఉంటారు }

[**Stage లోపల నుంచి Background ఎనౌన్స్ మెంట్** సురవరం ప్రతాపరెడ్డిగారి అధ్యక్షతన గోలకొండ పత్రిక దర్బార్ నాటి తెలుగు భాష పైనదాడి, తెలుగుకు అగౌరవం, ఉర్దూను రుద్దడం, మన కవులు-పత్రికలు-కళాకారులు ఎలా భాషాఉద్యమాన్ని ప్రారంభించారు చూడవచ్చు]
సురవరం : అందరికీ నమస్కారం. ఇవాళి ఈ సభ చారిత్రాత్మకమైనది.

నేను రెడ్డి హాస్టల్ పనిలో ఉన్నప్పుడు, సావర్కార్ గారి 1857 First War of Indian Independence పుస్తకం లైబ్రరీలో పెట్టించానని నానా గొడవచేసి, హాస్టల్ మూయించారు. కేసులు పెట్టారు. దేశభక్తికి, తెలుగుదనానికి ప్రతీకగా గోలకొండ పత్రిక స్థాపించి, ఇదిగో ఇలాంటి సభలు కూడా నిర్వహిస్తున్నాము. మనకు సహాయకులు, ఆత్మీయులు, గోలకొండ పత్రిక సహసంపాదకులు ఆదిరాజు వీరభద్రరావు గారు సభ నిర్వహిస్తారు.

ఆదిరాజు : అయ్యా ధన్యోస్మి (నమస్కారం చేస్తాడు) మనమధ్య లబ్ధ ప్రతిష్ఠలు, మాన్యలు, అసామాన్యలు విద్వత్కవులు ఎందరో ఉన్నారు. కానీ మన దౌర్భాగ్యం, భారతావనిలో దాస్యంలో బీదరికంలో దీనంగా విలపిస్తున్నది. రాయప్రోలు సుబ్బారావు గారు. ఆధునిక కవి, ఏమంటారు.

రాయప్రోలు : (చిరునవ్వుతో నిలుచుని అందరికీ నమస్కరిస్తూ) భారతి వైభవ
ధరిత్రి. ఈ వైభవాలకి ఆశపడేకదా ఆంగ్లేయులు వ్యాపారం
అంటూ వచ్చి స్థిరపడ్డారు.

శ్రీలు పొంగిన జీవగడ్డాయి పాలు వారిన భాగ్యసీమయి
వరలినది ఈ భరతఖండము భక్తి పాదర తమ్ముడా !
వేదశాఖలు వెలసెనిచ్చట ఆదికావ్యంబలరె నిచ్చట
బాదరాయణ పరమపురుషుల పాదుసుమ్మిది తమ్ముడా ॥

మనమంతా వివిధ ప్రాంతాల నుండి ఇక్కడికి వచ్చిన వాళ్ళమే అందుకే
ఏ దేశమేగినా ఎందుకాలిడినా
ఏ పీఠమెక్కినా ఎవ్వరెదురైనా
పొగడరా నీతల్లి భూమి భారతిని
నిలుపురా నీజాతి నిండు గౌరవము ॥

ఏ పూర్వ పుణ్యమో, ఏ యోగ బలమో
జనియించినాడవీ స్వర్గ ఖండమున
ఏ మంచి పూలతో పూజించినావో,
నినుమోసె ఈ తల్లి కనక గర్భమున
లేదురా ఇటువంటి భూదేవి ఎందు,
లేరురా మనవంటి పౌరులింకెందు ॥

సూర్యుని వెలుతురు సోకునందాకా,
ఓడల జండాలు ఆడునందాకా
అందాకగల ఈ అనంతభూతల్లిని,
మనభూమివంటి చల్లని తల్లిలేదు
పాడరా నీ తెలుగు బాలగీతములు,
పాడరా నీ వీర భావగీతములు

(కవులందరూ లేచి చప్పట్లు కొడతారు.

భారతమాతాకీ జై అంటూ కూర్చుంటారు.)

(ఒక నల్లకవి, మీసాలు ఉంటాయి, ఆయనలేచి ఉంటాడు)

ఆదిరాజు : అహో గుర్రం జాషువా కవి. వీరు వినుకొండ నుంచి శ్రమకోర్చి వచ్చారు.

జాషువా : ఈ భూమికి మనకు మాతాపుత్రుల సంబంధం ఉన్నది. ఇక్కడ నరులు నారాయణులు అయ్యారు. ఎందరో ఋషులు, మహర్షులు, యోగులు, చక్రవర్తులను పోషించిన భారతాంబ.

సగరమాంధాతాది షట్చక్రవర్తుల

అంకసీమల నిల్వినట్టి సాధ్వి

కమలనాభుని వేణుగాన సుధాంబుధి

మునిగితేలిన పరిపూత దేహ

కాళిదాసాది సత్కవికుమారుల గాంచి

కీర్తినందిన పెద్ద గేస్తురాలు

బుద్ధాది మునిజనంబుల తపంబున

మోద బాష్పముల్ విడిచిన భక్తురాలు ॥

సింధు గంగానదీ జలక్షీరమెప్పుడు,

కురిసి బిడ్డల పోషించుకొనుచునున్న

పచ్చి బాలెంతరాలు మా భరతమాత,

మాతలకు మాత, సకల సంపత్సమేత ॥

(సభలోని కవులందరూ, తెరవెనుక నుండి జాషువాకవి అద్భుతం,

పరమాద్భుతం, చప్పట్లు మారుమ్రోగి పోతాయి)

ఆదిరాజు : వరదన్నగా ప్రసిద్ధి, వానమామలై వరదాచార్యులుగారు ఏదో చెబుతున్నారు. అభినవపోతన. ఆంధ్ర ఉత్పేక్ష చక్రవర్తి, మహాకవి శిరోమణి.

సురవరం : ఇంత వైభవ దేశం బానిసత్వం లోనికి వెళ్ళి పోయింది. నిజాం పాలన అరాచకాలపై వరదన్న కళ్ళకు కట్టినట్టు కవితలతో ప్రజలలో చైతన్యం తెస్తున్నారు.

వానమామలై: ఎంత రాక్షసత్వ మెంత పైశాచికం
ఎంత విరోధ మెంత హింస
దివ్యస్థలంబుల దేవాలయంబుల
మధుమాంస దుర్గంధ మయమొనర్చి
విగ్రహంబుల నెల్ల విధ్వంసనముచేసి,
మూత్రాభిషేకాల ముంచియెత్తి
భూషణాదుల దొంగపోటుగ హరించి
వాహనాలెక్కి సవారిచేసి
చేతికందినవారి సిగలెల్ల గొరిగించి,
ఉపవీతముల మొలకుచ్చుపొసి
యర్చకస్త్రీల గర్భాలయముల బట్టి,
చెప్పరానట్టి విధముల చెరచి జెఱచి
అయ్యవార్లనదల్చి రొయ్యలు తినిపించి
నామవిభూతులు నాకివైచి
నిష్ఠాగరిష్టుల నిచ్చు సున్నీ చేయించి,
కుచ్చుటోపీలు పెట్టి మతము మార్చినారు
హిందూగృహ ఇందిర,
ప్రాణ మాన ఉపద్రవ ప్రళయమైనది ॥

ఆదిరాజు : అదిగో మహా కవితాసారధి దాశరథి కృష్ణమాచార్యుల వారు.
 లేచి నిలుచున్నారు. నిజాం జైల్లో పెడితే, అక్కడ జైలు గోడలమీద
 కవితలు రాశారు. యే గిడ్డా క్యా కరేగా అని రజాకార్లు హేళనగా
 మాట్లాడితే, యే గిడ్డా కుచ్ నహీఁ కరేగా, ఇన్ కా కలం నిజామ్ కో
 ఖతమ్ కరేగా అని అన్నారు. నిజాంపై నిప్పులు చెరిగాడు.

దాశరథి : ఓ నిజాము పిశాచమా కానరాడు
 నిన్ను బోలిన రాజు మా కెన్నదేని
 తీగలను తెంపి అగ్నిలో దింపినావు
 నా తెలంగాణ కోటి రత్నాలవీణ ॥

కవుల కలాలు నిద్రపోవు అంతేకాదు,
 అవి ప్రజలనీ నిద్రపోనియ్యవు
 మా నిజాము రాజు, జన్మజన్మాల బూజు
 ఈ బూజును దులిపివేయాలి

(అందరూ వెనుకనుండి, తెర లోపలినుండి-దాశరథి కవికి జై, తెలంగాణ
 కోటిరత్నాల సీమ అని నినాదాలు)

యువకవి : (లేచి) వరదన్నా, దాశరథి కవి బాగా చెప్పినారు. కానీ మొన్న
 జాంభాగ్ లోని వి.వి. కాలేజీలో కార్వే అధ్యక్షతన ఒక సభ
 జరిగింది. కన్నడ, మరాఠీ, ఉర్దూ భాషలలో ప్రసంగాలు
 నడుస్తున్నాయి. వెంకట్రామారావులేచి తెలుగులో మాట్లాడిండు.
 అందరు నవ్వుబట్టే, గేలిచేశిండ్రు. మనోడు చిన్నబోయి
 కూసున్నడు. తెలంగీ భేదంగీ, తెలంగి భేదంగి అని ఎక్కిరించె.
 ఎగతాళి చేశిండ్రు. గంటే తెలుగుకు ముక్కు మొహం లేదంట
 తెలంగీ భేదంగీ ! ఫీ !! కాళోజీ అన్నట్లు నల్లగొండలో నాజీ
 శక్తుల నగ్ననృత్యమింకె న్నాళ్ళు??

(కవులందరూ నిశ్చేష్టులయ్యారు. ముక్కున వేలు వేసుకొన్నారు. కొందరు
 చెవులు మూసుకున్నారు. కొందరు నెత్తి కొట్టు కున్నారు.)

సురవరం : తెలుగునేలపై తెలుగుకి తెలుగోళ్ళకి ఇంత అవమానమా ! ఈ పరిస్థితిని మనమే-కవులు, పత్రికలు ద్వారా పరిష్కరించాలి. ఒక ఆంధ్ర భాషోద్యమం ప్రారంభం కావాలి.

రాయప్రోలు : అవును మన భాష వ్యాప్తికోసం గ్రంథాల యాలు స్థాపించాలి. మన పూర్వులు, ప్రముఖుల పేరుమీద శ్రీకృష్ణ ఆంధ్ర భాషానిలయం, రాజరాజనరేంద్ర ఆంధ్ర గ్రంథాలయం, సూర్యాపేట గ్రంథాలయం వంటివి స్థాపించాలి.

యువకవి : మనవాళ్ళు తెలుగు స్కూళ్ళు, పాఠశాలల మీద దృష్టిపెట్టాలి. కాన్గీ బడులు పేమెంట్ స్కూల్స్ ఉన్నాయి. మనవాళ్ళు మాడపాటి హనుమంతరావు బాలికల పాఠశాల, కేశవమెమోరియల్ పాఠశాల, ప్రసన్న గజానన బాలికల పాఠశాల, ఇలా మహిళలు, బాలికల చదువు ఉన్నతికి ప్రారంభం చేస్తున్నారు.

జాషువా : అహో మన మధ్యన ఒక విశేషవ్యక్తి. షోయబుల్లా ఖాన్. ఏమిటీ మీరు చెప్పేది.

షోయబుల్లా: సబ్ కో సలామ్ ! (అందరికీ సలామ్ నమస్కారం చేస్తాడు) ఈ ఖాన్ నిజాం భారత్ కి వ్యతిరేకం. మనం మ్యాగజైన్స్, న్యూస్ పేపర్స్ ద్వారా దేశభక్తిపెంచి, నిజామ్ ని ఎక్స్ పోజ్ చేయాలి. నీలగిరి, మీజాన్ పత్రికలు ఉన్నాయి. పాలమూరు కెల్లి హితవాది, వరంగల్ నుండి వద్దిరాజు సోదరులు తెనుగు నడుపుతున్నారు. గోల్కొండ పత్రికని సురవరం ప్రతాపరెడ్డి సాబ్ నడుపుతున్నారు. ముస్లింలో దేశభక్తి నింపడానికి రయ్యత్, ఇమ్రాజ్ పత్రికలను నేను నడుపుతాను. నిజామ్ ను, రజాకార్లను ఎక్స్ పోజ్ చేస్తాను. (అని అందరికీ సలామ్ చేసి కూర్చుంటాడు)

అదిరాజు : చెర్విరాల భాగయ్యగారు, యక్షగానాలు రాశారు. వేయించారు.
శతాధిక గ్రంథకర్త. నిజాంపాలన అత్యాచారాలపై రద్దే కాశీం
రజ్వీ, రద్దే రజాకర్, జుల్మే కాశీ రజ్వీ, వంటి బుర్రకథలు ద్వారా
ప్రజలలో చైతన్యం తీసుకువస్తున్నారు.

చెర్విరాల : (చిడతలు పట్టుకొని నాట్యం, కోలాటం చేస్తున్నట్టు) కళారూపాలు
భాగయ్య ప్రజల హృదయాలను తాకుతాయి.

సభజేయుదమా !

పండిత మండలి మెచ్చగ

ప్రజలానందించగ సభజేయుదమా !!

యక్షగానాల ద్వారా, చిటుతల రామాయణాల ద్వారా ప్రజలకు
మన పౌరాణిక సంస్కృతినీ, హిందూ ధర్మంలోని భక్తి-కర్మ-
జ్ఞానయోగాల విశేషాలను అందిస్తున్న నేను ఇప్పుడు ఈ ఏడవ
నిజాం పాలనలో రాజాకార్ల గురించి, కాశీం రజ్వీ గురించి
వారి అత్యాచారాల గురించి రద్దే రజాకార్, జుల్మేకాశీం రజ్వీ,
బుర్రకథలు వ్రాశాను. అందరూ ఇవి విని నిజాం-రజాకర్ల పీడను
తొలగిస్తారని ఆశిస్తున్నా !

పల్లవి : వినరా ! భారతవీర కుమారా విజయము మనదేరా

జయము జయము మన తెలంగాణాంధ్రకు

జయము జయము మన భరతమాతకు -

జయము దిగ్విజయము

॥ వినరా ॥

చరణాలు : కర్కోటకుడు, కాశీంరజ్వీ-రజాకర్ నాయకుడు

హిందుదేవుళ్ళ గుళ్లనువాడూ-కూల్చేయిస్తాడు

రజాకర్ రాక్షసమూకలు వానీ-చేతిలో ఉన్నాయి

వారినిపంపే దోపిడీలెన్నో-చేయిస్తుంటాడు ॥ వినరా ॥

2. ఎర్రగుంటలో బైరాన్ పల్లెలో-ఎందర్నొచంపాడు
జనగామలో పూజారోల్లను-కాలవెట్టినాడు
వందలాదిగా మహిళల బట్టి-చెరిచినారువీళ్ళు
బతుకమ్మాడిన ఆడవాళ్లనూ-హింసించిరివీళ్ళు ॥ వినరా ॥
3. కాశీం రజ్వీనిరద్దుచేయగా-కోరినాముమేము
రజాకర్లను రద్దుచేయిగా-కోరినాముమేము
నిజామురాజు మామాటలను-నిజముగా వినలేదు
పైగా దుర్మార్గాలను అతడు-ప్రాత్యహించినాడు ॥ వినరా ॥
4. రైతుల పంటలు అన్యాయంగా-హరించివేశాడు
దున్నేభూముల తానులాక్కొని-బీదలచేశాడు
లంచగొండులా పోలీసోళ్ళను-పెంచినాడుచాలా
రజాకార్ల దోపిడి సొమ్ము-దాచుకొనె నిజాము ॥ వినరా ॥
5. పట్టపగలెప్పుడు పోలీసోళ్ళు-దోపిడిచేస్తారు
రాతరివేళా రజాకర్లు-దాడులు చేస్తారు
హింసిస్తారు ఎత్తుకెళతారు-చంపేస్తుంటారు
దొంగలరాజ్యం దోపిడి రాజ్యం-నిజమోని రాజ్యం ॥ వినరా ॥
6. నైజాం రాజ్యం నాశనమైతే-మనకూముక్తందీ
రజాకర్లంతా రాలిపోతేనే-విమోచనమ్మందీ
తెలుగుమరాఠీ కన్నడ ప్రజలు-తేరుకోవలెనంది
హైదరాబాదు విమోచనమ్మె-కొరుతాము మేము ॥ వినరా ॥

ఆదిరాజు : అనుముల కృష్ణమూర్తి కవీ ! మీరు ఏదో చెప్పేటట్టు ఉన్నారు.

అనుముల కృష్ణమూర్తి : నామనసాయెగా

జనగణమ్ము మనమ్ముఢినాయకంబుగా
మామక మాతృగీతము హిమాలయంబు ప్రతిఢ్వనించి
యీ సీమకు సీమయె పరవశింపగ,
సేతువు పుల్కరించి
ఈ భూమియె నాకు తల్లి,
ఇట పుట్టుట పుణ్యమటంచు
చాటగన్ నామనసాయెగా ॥

సురవరం : మంచిది. శుభస్య శీఘ్రం. స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో భాగంగా
ఆంధ్రభాషా ఉద్యమం ప్రారంభం చేద్దాం. తెలుగును
రక్షిద్దాం ! స్వతంత్ర భారతికై శ్రమిద్దాం మన మన పరిధులలో
సంఘటితమయ్యి, ఉద్యమిద్దాం.

(భారత్ మాతాకీ జై నినాదాలు బాక్ గ్రౌండులో)

(తెర పడుతుంది)

ఉద్యమ చైతన్యం

స్పృశ్యము - 3

పాత్రలు

వేషధారణ

స్వామి రామానందతీర్థ

- సన్యాసి, గుండు, కాషాయం లాల్చీ,
కాషాయం లుంగీ, కళ్ళద్దాలు మధ్యవయస్సు

ఒక కవి

- పంచె, చొక్కా

ఒక రైతు

- పంచె, చొక్కా, లాల్చీ, నెత్తికి గుడ్డకట్టుకొని
ఉంటాడు

ఎమ్.ఎస్. రాజలింగం

- ప్యాంటు, షర్ట్, నల్ల లాయర్కోటు యువకుడు

భూపతి కృష్ణమూర్తి

- పంచె, లాల్చీ

పాగ పుల్లారెడ్డి

- పంచె, లాల్చీ

వందేమాతరం రామచంద్ర రావు

- ప్యాంటు, షర్టు యువకుడు

బండి యాదగిరి

- ప్యాంటు, లాల్చీ, భుజంమీద గొంగళి,
చేతిలో డప్పు

ఆర్య సమాజం కార్యకర్త

- పంచె, లాల్చీ

ఒక విద్యార్థి

- ప్యాంటు, చొక్కా

ఒక మహిళ

- కాటన్ చీర

ఒక అమ్మాయి

- లంగా వోణీ

ఉద్యమ చైతన్యం

స్వశ్శము - 3

{ సీన్ లో... అనేకమంది యువకులు, పల్లెకాండు, నాయకులు, స్వామిజీలు ఉంటారు; నాయకులు కుర్చీలమీద కూర్చొని ఉంటారు, అందరూ బల్లపైన, కుర్చీలపైన కూచొని ఉంటారు. వీళ్ళ వెనుక కొంత మంది విద్యార్థులు, రైతులు నిల్చొని ఉంటారు. అంతా వాళ్ళలో వాళ్ళు చిన్నగా మాట్లాడుకుంటూ ఉంటారు. }

[Stage లోపల నుంచి Background ఎనౌన్స్ మెంట్]

నిజాం పాలననాటి సామాజిక, రాజకీయ పరిస్థితులను-అనేకమంది పెద్దవారు సమీక్ష చేశారు. స్టేట్ కాంగ్రెసును నిజాం వ్యతిరేకంగా పోరాటం చేయవద్దన్నారు. ఆఖరికి స్టేట్ కాంగ్రెసును కాన్సిల్ చేశారు. నాటి పరిస్థితులకు దర్పణం పడుతూ, స్వామి రామానందతీర్థ ఆధ్వర్యంలో ఉద్యమం, ఆర్యసమాజం ఆధ్వర్యంలో పోరాటం, హిందూ మహాసభ అన్నీ పనిచేశాయి. ఆ అంశాలు చూద్దాం]

రామానంద: నేనూ వింటున్నా మీరూ చెప్పండి.

ఒక కవి : ఈ నిజాము పన్నులతో జనాలవీపు సాపుచేస్తున్నాడు.

జుట్టు పెంచిన పన్ను పెట్టె

పిలక ఉంచిన పన్నుపెట్టె

పంచె కట్టిన పన్నుపెట్టె

జందెం కట్టిన పన్నుపెట్టె

తెలుగు మాటాడిన పన్ను

పూజలు చేయించిన పన్ను

గణపతి నవరాత్రులు, దసరా పండుగలు,

బతుకమ్మలు, బోనాలు, హోలీ రంగులు రద్దు

ఏమి నిజామురా ! ఏమి రజాకార్లు రా!!

రైతు : (నెత్తి తలపాగా విప్పి) ఏమిచెప్పము దొరా ! ఆడోళ్ళను యాతన పెడుతున్నారు, బిడ్డకు పాలియ్యనివ్వరు, ఆడది ఒక్కామె బైటకి పోలేదు. మగోళ్ళను సంపుక తిన్నరు. పండిన పంటలో మూడొంతులు వాళ్ళే ఎత్తకపోతున్నారు.

విద్యార్థి-1 : This is too much Sir. Hostelsలో మా గదులలో కూడా పూజలు చేయకూడదట. మొన్న మేమంతా వందేమాతరం పాడుతుంటే వచ్చి గొడవచేసి, కొట్లాటలు పెట్టి, మామీద పోలీసు కేసు పెట్టారు. జైలుకు తీసుకెళ్ళారు.

విద్యార్థి-2 : అవును సార్ ! మేమంతా జైలులో ఉన్నాం. మన వావిలాల రామచంద్రరావుని జైలులో వందేమాతరం అనవద్దని, జైలరు 24 లాఠీదెబ్బలు శిక్ష వేశాడు. ఆయన ధీరుడు కాబట్టి పౌరుషాన్ని ప్రకటిస్తూ ప్రతీదెబ్బకి వందేమాతరం అన్నాడు.

రామానంద : రా నాన్నా! (అంటూ, వందే మాతరం రామచంద్ర రావు వీపుని నిమిరి తన వక్కన కూర్చో పెట్టుకుంటాడు) ఈయన వందేమాతరం రామచంద్ర రావుగా చిరస్థాయిగా మిగిలిపోతాడు. రాజలింగం గారూ, మీ అనుభవాలు చెప్పండి.

రాజలింగం : (యువకుడు, Educated) ఈ Atrocities చాలా ఎక్కువై పోయినాయి. 2 నెలల క్రితం వరంగల్‌లో నేను, హయగ్రీవా చారిగారు అంతా త్రివర్ణపతాక ఆవిష్కరణ చేశాం. రజాకార్లు వచ్చి జెండా చించి, తొక్కివేశారు. దానిని ఎదిరించిన మొగిలయ్య గౌడ్‌ను విచక్షణా రహితంగా కత్తులతో దాడిచేసి నరికి చంపేశారు. భూపతి కృష్ణమూర్తిగారు. మీరు చెప్పండి.

కృష్ణమూర్తి : జనగాంలో 12 మంది బ్రాహ్మణులు, తద్దినాలకి వెళ్ళివస్తున్న సమయంలో 12 మందిని హత్యచేసి చెట్లకి ఉరివేశారు, కింద మంట పెట్టారు. వాళ్ళు బుగ్గి అయిపోయారు. వాళ్ళు చేసిన పాపమేమిటి?

పర్మాలలో బైరాన్ పల్లిలో, 4 వేలమంది శాంతియుతంగా ధర్మాలు చేస్తే, పోలీసులు, రజాకార్లు దాడిచేసారు. 43 మందిని కాల్చిచంపారు. ఇది మారణకాండ. పచ్చి హత్య.

రామానంద: పాగ పుల్లారెడ్డిగారు, మీరు Border areasలో చేసిన కార్యక్రమాలు అందరికీ తెలియాలి.

పుల్లారెడ్డి : నేను సూర్యాపేట దగ్గర బోర్డర్ క్యాంపు నిర్వహించాను సార్. ఇక్కడినుంచి పారిపోయే వారికి వసతి, భోజనం, ఆంధ్రకి వెళ్ళి తలదాచు కోవటానికి క్యాంపు నిర్వహించిన సార్.

విద్యార్థి-3: (న్యూస్ పేపర్ చూపుతూ) ఇమ్రాజ్ పత్రిక ఎడిటర్ షోయబుల్లా ఖాన్ ని ఆగష్టు 22న కాచిగూడ దగ్గర చేతులు నరికి పిస్తోల్ తో కాల్చి చంపారు రజాకార్లు. కాసీం రిజ్వీ తబక్ సిఖావో అన్నాడు కదా ! దానికి ఇది ఫలితం.

అమ్మాయి : మా పక్క బస్తీలో బతుకమ్మలు ఆడుతుంటే, రజాకార్లువచ్చి ఆడవాళ్ళ బట్టలు విప్పించి- బతుకమ్మలు ఆడించారు. అయినా నిజాం మంచోడు అనాలా సార్ ! అయినా నిజాం మంచోడు అనాలా !

రాజలింగం: జాతీయ కాంగ్రెసు నిజాం వ్యతిరేకంగా ఏమిచేయవద్దు అన్నది. ఇక స్టేట్ కాంగ్రెస్ యే ఏమైనా చేయాలి.

వందే.రామ: ఏం బండి యాదగిరి అన్న ! ఏమో అంటున్నావు.

యాదగిరి : (లేచి డప్పు పట్టుకొని, రగ్గు సర్దుకొని)

బందెనక బండికట్టి, పదహారు బండ్లుకట్టి

ఏబందె వస్తవు కొడకో, నైజాము సర్కరోడా

నాజీల మించినవురో, నైజాము సర్కరోడా ॥

చుట్టముట్టు సూర్యపేట, నట్ట నడుమ నల్లగొండ

నీవుండేదైద్రబాదు, దాని పక్కన గొలకొండ

గోలకొండ ఖిల్లా కింద, గొలకొండ ఖిల్లా కింద

నీగోరి కడతము కొడకో నైజాము సర్కరోడా

నీగోరి కడతము కొడకో నైజాము సర్కరోడా ॥

(ఈ పాటకి కొందరు విద్యార్థులు బృందంగా ఏర్పడి డ్యాన్స్ చేస్తారు)

పుల్లారెడ్డి : కామారెడ్డిలో పోలీసు ఇంట్లో మూడు జాడీల బంగారు కమ్మలు,

రింగులు, గాజులు దొరికినాయి. కొన్ని కమ్మలకి చెవి భాగం

అట్లనే ఉండింది; (కళ్ళు తుడుచుకుంటాడు)

బిట్రీష్ పోదాం, బిట్రీష్ పోదాం అంటూ ప్రజలు బ్రిటీష్

పాలనలోని ఆంధ్ర ఊళ్ళకి పారిపోతున్నారు.

ఒక మహిళ : బాల్య వివాహాలు చేసి చిన్న పిల్లలను రక్షించు కోవాలని

తాపత్రయం. పిల్లలేదు, ముసలీ లేదు, రేపులు, మానభంగాలు,

రజాకార్ల ఘోరాలు చెప్పలేము. అయితే మన హిందువులు

చేతులు కట్టుకొని కూర్చోలేదు. ఎదురు తిరిగిన దగ్గర ఎదురు

తిరిగారు. ఆర్య సమాజం హిందువులకి అండగానిలిచి ఎంతో

చేసింది. పోరాటాలు చేసింది.

ఆర్యసమాజ్: ఆర్య సమాజం ఏం ఊర్కోలేదు. చాలా పెద్ద ప్రయత్నాలు కార్యకర్త చేసింది. ఆర్య యువ సమ్మేళనాలు నిర్వహించింది. తుపాకీ కాల్పుటం నేర్పింది. ధర్మాలు చేయటం, రజాకర్లను ఎదుర్కోనటం, ఎన్నో చేసింది.

50వేలమందిని జమచేసి సత్యాగ్రహాలు చేస్తే నిజాము దిగి వచ్చాడు.

మా నారాయణరావు పవార్ నిజాం మీద బాంబుదాడిచేసి, ఇప్పుడు ఉరిశిక్ష విధించబడి జైల్లో ఉన్నాడు. కొన్ని వేలమంది ఆర్య సమాజీయుల నిజాం వ్యతిరేక పోరాటం చేశారు. సత్యాగ్రహాలు చేశారు. హిందూ మహాసభ, ఆర్.ఎస్.ఎస్ వంటి సంస్థల మద్దతు లభించింది.

వందే రామ: దేశం మొత్తానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చి సంవత్సరం అయ్యింది.

ఇక్కడ మనకు మాత్రం రాలేదు. మగ్గిపోతున్నాం.

రామానంద: హూఁ ! ఈ అరాచకాలన్నీ మనం మన నాయక త్యానికి చెప్పాలి;

All India Congress మన State Congressని నిజాం వ్యతిరేకంగా పోరాటం చేయవద్దని అన్నది. మన State Congressని రద్దు చేసింది. మనకింక మనమే. మనం అంతా కలిసి మున్నీగారిని కలుద్దాం.

(అందరూ భారత్ మాతాకీ జై, వందే మాతరం నినాదాలు ఇస్తూంటే)

(తెరపడుతుంది)

పల్లెనుంచి పార్లమెంటు దాకా

సృశ్యము - 4

పాత్రలు వేషధారణ

ముఖ్యమంత్రి : ఓమాంధూర్ రామస్వామి రెడ్డి - పంచ, లాల్చి, గుండు

Secretary : పాంటు, షర్టు

Historian 1,2,3,4 : పాంటు, షర్టు

Officer 1,2,3,4 : పాంటు, షర్టు

పల్లెనుంచి పార్లమెంటు దాకా

స్వశ్యము - 4

{ సీన్ లో ... ఇక్కడ కొందరు మేధావులు కూర్చోని ఉంటారు. వీళ్ళు
Historians దేశ ప్రేమికులు Group Discussion లాగా చేస్తుంటారు. }

[**Stage లోవల నుంచి Background ఎనౌన్స్ మెంట్**

1948లనాటి మద్రాసు రాష్ట్రం ముఖ్యమంత్రి శ్రీ ఓమాండూరు రామస్వామి
రెడ్డిగారి Office లో meeting నడుస్తున్నది]

ముఖ్యమంత్రి : ఏమప్పా ఇవన్నీ జరుగుతుంటే ఆడ నిజాం కూకోని
ఏంచేశినాడో ?

Historian 1: Nizam had his plans. ఇక్కడ ఉస్మానిస్తాన్ దేశం చేయాలని
plan చేశాడు. UNO వెళ్ళాడు. పాచికలు పారలేదు. భారత్ తో
Stand still agreement ఎవర్నీ ఏమీ హాని చేయకూడదు అనే
agreement తుంగలో తొక్కాడు.

Historian 2 : Exactly. Indian currencyని వాడనివ్వలేదు. Indian currency
Derecognise చేశారు. Pakistanకి 20 కోర్ట్ రూపాయలు
ఇచ్చాడు. ఇక్కడి వనరుల, precious metals export ఆపేశాడు.

ఆఫీసర్ : అంతేనా ! పాక్ సహాయం కోసం లియాకత్ ఆలీని పంపాడు.
Sir Sydney Cotton అనే Australian వ్యాపారితో ఆయుధాల
కొనుగోలు బ్రై చేశాడు. ఆ ప్లాన్ workout కాలేదు.

ముఖ్యమంత్రి: అరేరే ! రొంబ మోసం దా అప్పా ! మన మీడియా వాండ్లు
ఏమి శేసినాడు ?

ఆఫీసర్ 2 : ఆ ఏముంది. Deccan Radio Propaganda ఊదరగొట్టింది. దొంగ వార్తలు వచ్చేవి. 6 నెలలు పడుతుంది. Indian Army పారిపోతోంది. Razakars are winning నెహ్రూ, పటేల్ భయపడుతున్నారు. ఇలా gossip mongering.

ఆఫీసర్ 3 : హైదరాబాద్ కి దేశం నలుమూలలనుంచి ముస్లింలను పిలిచారు; కొన్నివేలమంది పరానులు వచ్చి స్థిరపడ్డారు. Demography, Hindu Population తగ్గిద్దామని ప్రయత్నాలు చేశారు.

ముఖ్యమంత్రి: ఏందప్పా ఇది ? కమ్యూనిష్టుల వాండ్లు ఏమి చేసే ? ఎర్రజెండ, ఎర్రజెండ యనే ! డప్పుబాగా కొద్దాఉండే. వాని పనీ ఏమీ ?

Historian 3 : కమ్యూనిష్టులు ఎంతద్రోహం చేశారండి; భూస్వాముల మీద సాయుధ పోరాటం చేశారు. కానీ రజాకర్లపై ఒక్కసారైనా పోరాడారా ? లేదుగా ! వాళ్ళు భారత ప్రభుత్వాన్ని అంగీకరించలేదు. ఒకవిధంగా ముస్లింలకి supportive గానే ఉన్నారు.

ఆఫీసర్ 4 : రష్యాలో Stalin దగ్గరకి వెళ్ళారు. హైదరాబాదుని వేరే దేశం చేద్దాం అని అన్నారు. Stalin ఇది land locked సముద్రతీరం లేదు. Aeroplanesతో Transport కష్టం అన్నాడు. కమ్యూనిష్టులు దేశద్రోహం చేశారు.

Historian 4: Ofcourse, వాళ్ళు నేతాజీని Hitler బూట్లు నాకే కుక్క అని తిట్టారుగా. So, it is in their blood. Indian Armyని Attack చేశారు. భారత్ వ్యతిరేక propaganda చేశారు. మన Armyని బద్దాంచేస్తూ, అరాచకం సృష్టించాలని ప్రయత్నాలు చేశారు.

ముఖ్యమంత్రి: శానా గందరగోళం ! హే మురుగా ! ఇదే Emergency matter
అప్పా ! (Officer వైపుతిరిగి)

పెద్దసార్ వాండ్రు, Home Minister, సర్కార్ పటేల్ కి
Letter draft చేయప్పా! శీఘ్రం పంపాల్న !!

Officer : Yes Sir ! Ready సార్ !

ముఖ్యమంత్రి: ఏందప్పా అలీశం ! సదువు

Officer : 1948 జనవరి 10

“ప్రియమైన సర్కార్ జీ !

నిజాం పోలీసులు సరిహద్దులు దాటారు; మా ప్రాంతంలో ప్రవేశించారు; ఇద్దరిని చంపి శవాలు తీసుకొని వెళ్ళారు. అంతేగాక నిన్ననే సరిహద్దు దాటి మరో ఇద్దరిని పట్టుకొని పోయారు. ఏజంట్ జనరల్ ద్వారా మేం ఆక్షేపణలు తెలిపాం. కానీ నిజాం సర్కారు మన ఒడంబడికను ఎంత మాత్రం గౌరవించడం లేదు. మన సరిహద్దుల్ని మనం గట్టిగా కాపాడుకోవాలి. ఈ విషయం నేను ప్రధానమంత్రి నెహ్రూ గారికి, రక్షణ శాఖామంత్రి బలదేవ్ సింగ్ గారికి, హోం సెక్రటరీ గోపాలస్వామి అయ్యంగారికి ప్రత్యేకంగా చెప్పడం కూడా జరిగింది. ఇక్కడ నేను 50వేల సుదృఢ సైన్యాన్ని సంసిద్ధం చేస్తాను. కావలసిన ఆయుధాలు, మందుగుండు, డబ్బు అందజేయండి. అంతే చాలు.

ఇక కమ్యూనిస్టులేమో కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా చేయగలిగిందంతా చేస్తున్నారు. మా పోలీసుమంత్రి సుబ్బారాయన్ సహకరించడం లేదు. అతను కమ్యూనిస్టుల వైపే మొగ్గు చూపుతున్నాడు. మీరు తొందరగా కొంత సైన్యం పంపాలి. ఈ లేఖ పని చేయకపోతే నేను పదవి నుండి తొలగిపోవలసి వస్తుంది. అమాయక ప్రజలను అటు నిజాంకు, ఇటు కమ్యూనిస్టులకు బలి ఇయ్యజాలను.

ఇట్లు

ఓమాండూరు రామస్వామిరెడ్డి

ముఖ్యమంత్రి: బాగున్న దప్పా !

(Paper తీసుకొని లెటర్ ఒకసారి ముందు వెనుక, పైకి కిందకి చూస్తాడు. ఆఫీసర్ గౌరవంగా వంగి పెన్ను ఇస్తాడు. ముఖ్యమంత్రి సంతకం పెడతాడు. కాగితాలు Officerకి ఇస్తాడు)

ధిల్లీకి ఈ Report పంపాలబ్బా !

పార్లమెంటులో డిస్కషన్ జరగాలబ్బా.

మన దెబ్బకి గోల్కొండ నిజాం అబ్బా అనాలె.

భారత అజేయశక్తి ప్రపంచానికే తెలవాలె.

(తెర వడుతుంది)

నిర్ణాయక శక్తి - సర్గార్ పటేల్

సృష్టము - 5

పాత్రలు	వేషధారణ
సర్గార్ పటేల్	- పంచ, లాల్చీ, బట్టతల, భుజాలమీద శాలువా
జవహర్లాల్ నెహ్రూ	- కుర్తా, పైజామా, నెహ్రూకోట్, చొక్కాకి గులాబీ, నెత్తి మీద తెల్ల గాంధీటోపీ
కె.ఎమ్. మున్షీ	- కుర్తా, పైజామా
జనరల్ చౌదరి	- మిలిటరీ ఆఫీసర్ డ్రెస్సు
అసిస్టెంట్-1	- ప్యాంటు, షర్టు, టై, చేతిలో ఫైల్స్
మహిళా అసిస్టెంట్	- చీర, చేతిలో ఫైల్స్

నిర్ణాయక శక్తి - సర్గార్పతేల్

మృత్యుము - 5

{ సీన్ లో ... సోఫాలు ఉంటాయి. నెహ్రూ, పటేల్, కె.ఎమ్. మున్నీ కూర్చోని ఉంటారు. నెహ్రూ, టెన్నన్ గా ఉన్నట్టు, పటేల్ ప్రశాంతంగా ఉన్నట్టు ఉంటారు. సీన్ లో మూడు కుర్చీలు ఉంటాయి. }

[Stage లోపల నుంచి Background ఎనౌన్స్ మెంట్]

హైదరాబాద్ పరిస్థితిని కేంద్ర ప్రభుత్వం సమీక్షించింది. నెహ్రూ, పటేల్, మున్నీ అందరూ సమీక్షలో పాల్గొన్నారు. నాటి విచిత్ర పరిణామాలు-చూడండి]

పటేల్ : ఇప్పటికే పరిస్థితి చేయి దాటిపోతున్నది. హైదరాబాద్ ని కలపకపోతే భారత్ నడిబొడ్డులో ఒక కాన్సర్ లాగా ఉంటుంది.

నెహ్రూ : (కంగారుగా) వద్దు వద్దు. మనం సెక్యూలర్. అంతర్జాతీయంగా అన్ని దేశాలకు అనుగుణంగా మనం పోవాలి. హైదరాబాద్ లో మహా అయితే ఏమవుతుంది.

పటేల్ : (కొంత అసహనంతో) నెహ్రూజీ ! మనం చూడటంలేదా కేరళలో మోప్లా అంటూ ఏం జరిగిందో. నౌఖాలీలో అల్లర్లకు గాంధీజీ వెళ్ళి నిరాహారదీక్ష చేయవలసి వచ్చింది. దేశవిభజన మంటలు, హిందువులపైన అత్యాచారాలు ఇంకా కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి.

We have to take action. Now.

నెహ్రూ : (కంగారు, టెన్నన్ తో నిలుచుని, కోటు గులాబీని సవరించుకొని) మనది అంతర్జాతీయ శాంతివాదం. ప్రపంచంలో అన్ని దేశాలనీ

పరిగణలోకి తీసుకొని మనం పోవాలి. (స్వగతంగా, చిన్నగా-
నేను శాంతదూతను కదా) నేను హైదరాబాద్‌పై ఎట్టిచర్యకు
ఎగ్గి చేయను. మంచిది. నిద్రకువేళ అయ్యింది.

(నెహ్రూ అందరికీ నమస్కరిస్తాడు. అందరూ నిలుచుని
నమస్కారాలు చేస్తారు. నెహ్రూ నిష్క్రమిస్తాడు)

(బాక్‌గ్రౌండ్‌లో శాంతి దూతగా వెలసిన నెహ్రూ అని పాట వస్తుంది)

మున్నీ : (నెహ్రూ వెళ్ళిన వైపు చూస్తూ) మరి మనం ఇప్పుడు ఏంచేయాలి.

పటేల్ : (నెత్తి కొట్టుకొని) ఈయన ఎప్పుడు ఇంతే. మనం మాత్రం
మనదేశం, మన ప్రజలహితం గురించి ఆలోచించాలి. ఏ దేశం
మనకు సహాయం రాదు. కల్లబొల్లి కబుర్లు చెప్తారు. శక్తిలేనిదే
శాంతి లేదు.

(ప్రక్కనే ఉన్న అసిస్టెంట్‌తో) జనరల్ చౌదరిని పిలవండి.

(జనరల్ చౌధరి మిలట్రీడ్రెస్‌లో వచ్చి, షార్ప్‌గా సెల్యూట్ చేస్తాడు.
పటేల్ కూర్చోమని సంజ్ఞచేస్తాడు; మున్నీ పేపర్స్ పాస్‌చేస్తే, పటేల్
సంతకం పెడతారు. మున్నీ-చౌదరి ఏదో చిన్న వాయిస్‌లో
మాట్లాడు కుంటారు)

పటేల్ : జనరల్ చౌధరిగారు, విన్నారుగా ! భరత్ శక్తి వాళ్ళకి
చూపించాలి.

జ.చౌధరి : ఎస్ సర్.

పటేల్ : మిలట్రీని తీసుకొని వెళ్ళి, హైదరాబాద్‌ని భారత్‌లో విలీనం
చేయండి.

జ.చౌధరి : సర్. ఎస్ సర్.

మున్నీ : మరి.... (అనుమానంగా చూస్తాడు, నెహ్రూ వెళ్ళినవైపు చేయి
చూపించి ఎలా అన్నట్టు సౌంజ్జ చేస్తాడు)

పటేల్ : (నవ్వి) దీనిని పోలీస్ యాక్షన్ అని పిలవండి. ఏ ఇబ్బంది ఉండదు. పోలీసులు హోమ్ మినిస్ట్రీ కంట్రోల్లో యేగా పనిచేసేది.

జ.చౌధరి : ఎస్ సార్ ! ఇవాళ రాత్రే, Operation Polo చేస్తాము. విజయవాడ, మహారాష్ట్ర, కర్ణాటక మీదుగా మన కమాండర్స్ నడిపిస్తారు. హైదరాబాద్‌ని విలీనం చేస్తాము.

పటేల్ : గుడ్. ప్రోసీడ్ (అని పేవర్స్ ఇస్తాడు; జనరల్ చౌధరి తీసుకొని కళ్ళకద్దకుంటాడు, సెల్యూట్ చేసి వెళ్ళిపోతాడు.)

మున్నీ : (తృప్తిగా) హమ్మయ్య ! సమస్య తీరింది.

పటేల్ : (ఒక నిర్లిప్త నవ్వు నవ్వి, నెహ్రూ వెళ్ళిన వైపు చూస్తూ) నా సమస్య ఇప్పుడు ఇంకా పడుకొని ఉంది.

(సీన్ కట్ : చీకటిగా ఉండి కొద్దిగా వెలుతురు వస్తూ ఉంటుంది. శాంతిదూతగా వెలసిన నెహ్రూ... అని బాక్స్ గ్రౌండ్‌లో పాట వస్తుంది. నెహ్రూ నిద్రలేస్తాడు, గులాబీని సర్దుకుంటాడు. రేడియో దగ్గరికి వెడతాడు. ఆన్ చేస్తాడు)

[Stage లోపల నుంచి Background ఎనౌన్స్ మెంట్]

వార్తలు : సెప్టెంబరు 13, గత అర్ధరాత్రినుండి జనరల్ చౌధరి ఆధ్వర్యంలో భారత సైనికదళాలు Operation Polo పేరుతో హైదరాబాద్‌ని Police Action ద్వారా భారత్‌లో విలీనం చేసుకోవడం ప్రారంభించాయి. నిజాము సైన్యం తోక ముడిచింది. ఒక్కతూటా కూడా పేల్చకుండా భారత సైన్యం హైదరాబాద్‌లోకి చొచ్చుకు పోతున్నది, ప్రజలు ఆనందంతో పూలదండలువేసి భారత సైన్యాన్ని స్వాగతిస్తున్నారు....]

నెహ్రూ : (కంగారుగా) అయ్యో ! అయ్యో ! UNO ఏమంటుంది, మిగిలిన దేశాలు ఏమంటాయో !

(ఫోన్ దగ్గరకివెళ్ళి, గులాబీని సర్దుకొని, ఫోన్ చేసి)

పటేల్ జీ ! పటేల్ జీ ! హూ ! ఇప్పుడు ఈయన ఫోన్ ఎత్తటంలేదు. ఓ మై గాడ్ ! వీళ్ళు హైదరాబాద్ని కలిపేస్తారో ఏమిటో

(అంటూ సోఫాలో కూలబడతాడు; గులాబీని సర్దుకుంటాడు, నెత్తి పట్టుకుంటాడు)

(శాంతిదూతగా వెలసిన నెహ్రూ.... పాట బాక్ గ్రౌండ్ లో)

మహిళ అసి : (ప్రవేశిస్తూ) టెలిగ్రాం సార్ ఆస్ట్రేలియా నుంచి

నెహ్రూ : (కంగారుగా) ఆస్ట్రేలియా నుంచా ? (గులాబీ సర్దుకొని) ఎంటో చదువు

మహిళ అసి : హైదరాబాద్ లో రజాకార్లు క్రైస్తవ నన్లను రేప్ చేశారు. అంతరాజ్ఞతీయ క్రైస్తవ సంఘాల తరపున మేము ఈ విషయాన్ని తీవ్రంగా పరిగణిస్తున్నాం. కలవరం చెందుతున్నాం. ఇండియాలో క్రిస్టియన్స్ కి రక్షణ లేదా ? మేము ప్రపంచవ్యాప్తంగా నిరసనలు, వరల్డ్ వైడ్ గా ప్రొటెస్ట్ చేస్తాం.

నెహ్రూ : (కంగారుగా) అయ్యో! టెలిగ్రాం!! ఆస్ట్రేలియానా!!! (టెలిగ్రామ్ తీసుకొని చదువుతాడు. గులాబీ సర్దుకుంటాడు) ఇదొక ఇంటర్ నేషనల్ ఇష్యూ. సర్దార్ పటేల్ కరెక్టుగానే చెప్పాడు. ఇండియన్ పార్లమెంట్ కూడా హైదరాబాద్ అంశంపై చర్చించింది. ఇంకా ఏం చేస్తాం. తప్పుదు. పటేల్ ఐరన్ మ్యాన్ ఆఫ్ ఇండియా. ఎవ్వరి మాట వినడు. పటేల్ చేసే దానికి ఒప్పుకోక తప్పుదు. ఇంక చేయగలిగింది ఏమీ లేదు. ఈ ఆర్మీ యాక్షన్, ఐమీన్ పోలీస్ యాక్షన్ ఒప్పుకుందాం, తప్పుదు.

(శాంతిదూతగా వెలసిన నెహ్రూ.... పాట బాక్ గ్రౌండ్ లో)

(తెర పడుతుంది)

అయిదురోజుల యుద్ధం తెలంగాణ విముక్తి

స్వశ్శము -6

పాత్రలు

వేషధారణ

సర్దార్ పటేల్	- పంచ, లాల్చీ, గుండు, భుజాలమీద శాలువా
కె.ఎమ్. మున్నీ	- ఖుర్తా, పైజామా
జనరల్ చౌధరి	- మిలిటరీ ఆఫీసర్ డ్రస్సు
7వ నిజాం-ఉస్మాన్ Ali Khan	- ముసలివాడు, పైజామా, నల్లటోపీ, నల్లకోటు
ఒక మౌల్వీ	- మడమలపైదాకా తెల్ల పైజామా, ఆకుపచ్చ
ఓవర్ సైజు కుర్తా, నెత్తిమీద చిల్లిటోపీ,
మీసంలేదు, గెడ్డం, కళ్ళకు కాటుక)
ఒక సైనికుడు	- భారత్ త్రివర్ణ జెండా పట్టుకొని
(మిలిటరీ డ్రస్సు, కర్రకి త్రివర్ణ పతాకం)
ముస్లిం అధికారి 1,2,3,4	- ముస్లిం డ్రెస్
కాశీం రజ్వీ	- గడ్డం, కళ్ళద్దాలు, కళ్ళకు కాటుక

అయిదురోజుల యుద్ధం తెలంగాణ విముక్తి

స్వశ్శము - 6

[Stage లోపల నుంచి Background ఎనౌన్స్మెంట్

కదం కదం బధాయెజా, ఖుషీకా గీత్ గాయెజా

యె జిందగీ హై కౌమ్ కీ, యె కౌమ్ హై దిఖాయెజా ॥

(పాట బాక్ గ్రౌండ్ లో వస్తూఉంటుంది...యాంకర్ చదువుతాడు): 1948 సెప్టెంబర్ 13, పోలీస్ యాక్షన్ ఆపరేషన్ పోలో ప్రారంభ మయ్యింది. జనరల్ చౌదరి Western Command షోలాపూర్ నుంచి, జనరల్ రుద్ర Southern Command విజయవాడ నుంచి ఇంకొక కమాండ్ కర్ణాటక నుంచి చొచ్చుకు వస్తున్నాయి. వరంగల్, బీదర్ Airports Bombing అయ్యింది; అవి పనికి రాకుండా పోయాయి.

సూర్యాపేట దగ్గర మూసీనది వంతెనను రజాకార్లు పేల్చేస్తే, భారత సైన్యానికి లోకల్స్ సహాయంచేసి 3 గంటలలో వంతెన నిర్మించారు. ఎక్కడా ఒక్కతుపాకీ కాల్పులు లేవు. ఒక బులెట్ పేల్చలేదు.

ప్రజలు సైన్యానికి హోరతులు ఇచ్చి స్వాగతం చెపుతున్నారు. జైహింద్ నినాదాలు మారు మ్రోగుతున్నాయి.]

(బాక్ గ్రౌండ్ లో కదం కదం బధాయెజా, ఖుషీగా గీత్ గాయెజా..)

{ సీన్ లో...నిజాం-మౌల్వీలు-ఖాశీం రజ్వీ-అధికారులు కొందరు నిలుచుని ఆలోచనలు చేస్తుంటారు. సీన్ లో కుర్చీలు ఉండవు. }

నిజాం : అబ్ క్యా కర్నా, ఏం చేయాలె ?

మౌల్వీ : ఇట్లనే జరిగితే మన రాజ్యం పోతది. ఆస్తి పోతది. పైసల్

పోతాయి. సఫా (అంటూ చేయి ఊపి సాఫీ అయినట్టు చూపు తాడు)

కా.రజ్వీ : Indian Army మస్తు Powerful.

బహూత్ తాకత్ హై (అని భుజాలు, చేతులు తడుముతాడు. హైరానా పడుతుంటాడు. గుండెలు బాదుకుంటాడు. జుట్టు పీక్కుంటాడు)

నేను ఢిల్లీ బోయి పటేల్‌ను బెదిరించిన. ఇక్కడ రక్తం పారుతది అన్న పటేల్ విన్నది. నిజాంకో సలామ్ చెప్పింది. నిజాంకో ఆయన పిల్లలకు జాగ్రత్త అని చెప్పింది. పటేల్ గిట్ల చేస్తాది అని అనుకోలే. Indian Army మస్తు Powerful.

నిజాం : (ఏడుపు గొంతులో) యా అల్లాహ్ ! యా అల్లాహ్ !!

ముస్లిం అది 1 : మనం మనల్ని రక్షించుకొవాలె. మన ఆస్తుల్ రక్షించు కోవాలె. కష్టంపడి, దోపిడీ చేసి కూడబెట్టినాం.

ముస్లిం అది 2 : నాదీ ఒకటి ఆలోచన. (ఆలోచిస్తున్నట్టు)

మనం ఎట్లాగూ ఓడిపోయినాం. కనీసం బతికి, జిందా రహకే, ఆస్తి రక్షిద్దాం. ఆస్తి అనుభవిద్దాం. హార్ మానేంగే. ఓడిపోయినాం అనీ అందాం.

నిజాం : (అనుమానంగా చూసూ...) రీక్ హై ! ఎట్లా ఒప్పుకుంటార్ ?

ముస్లిం అది 3 : అక్కడ దిక్కు, మనకూ నెహ్రూ, ఉన్నయ్, మనోడే. మంచిగ ఒప్పుకుంటడ్. ఆర్మీకో రోకేగా. (చేతులతో ఆపుతాడు) ఆర్మీ రుక్ జాయేగా. మన Palaceలు, పైసల్, సంపదా, నజరానా అంతా మనకీ ఉండాలె అని అంటాం. నెహ్రూ, సరే అంటాయ్.

నిజాం : రీక్ హై ! మన నజరానా మనకే !! రీక్ హై

ముస్లిం అది 4 : (కొంచం గంభీరంగా) హమ్ బోలేంగే, మనం చెబుతాం.

ప్రజల సంక్షేమంకోసం హైదరాబాద్ ని భారత్ లో విలీనం చేస్తున్నాం.

కా.రజ్వీ : ఇదీ మంచిదీ! Indian Army బహుత్ Strong Powerful హై.

నిజాం : రీక్ హై !

మౌల్వీ : Radio పైన Announce చేద్దాం. Paper Statement ఇద్దాం.

[Stage లోపల నుంచి Background ఎనౌన్స్ మెంట్]

5 రోజుల యుద్ధం; అయిదురోజుల యుద్ధం భారత్ సైన్యం పటాన్ చెరు చేరుకుంది. నిజాం చేతులెత్తేశాడు. రజాకార్లు పరార్. కాశీం రజ్వీకి రజాకార్ నాయకుడికి 10 సం॥రాల జైలు శిక్ష. నిజాం ఆస్తులు నిజాంకే ఇచ్చేశారు.

3 లారీల పుస్తెలు, బంగారు రింగులు-దొరికినాయి. నిజాం అనంత సంపద, దొపిడీ ఎంతనో ఊహించవచ్చు.

సెప్టెంబరు 17, 1948..

కదం కదం బధాయెజా, ఖుషీకా గీత్ గాయెజా.]

(స్టేజ్ మీదకి సర్దార్ పటేల్, జెన్ చౌధరి, కె.ఎమ్. మున్షీ-నిజాం ఎదురు వైపు నుండి వస్తారు. మౌల్వీలు, ఇతరులు వాళ్ళను చూస్తూనే వెంటనే అంతా నిజాం వెనుకకు వచ్చి ఒకవైపు తలవంచి నిలబడి ఉంటారు. నిజాం తలవంచి సర్దార్ పటేల్ కు నమస్కరిస్తాడు.

సర్దార్ పటేల్ ప్రతి నమస్కారం చేస్తాడు.

ఒక సైనికుడు-త్రివర్ణ పతాకం తీసుకు వస్తాడు.

భారత్ మాతా కీ జై, వందేమాతరం నినాదాలు వస్తుండగా....)

(తెరపడుతుంది)

నాటకంలోని పాత్రల నిజ చిత్రాలు

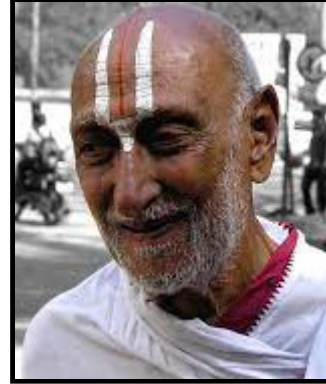
నిజాం 1912 (యువ)

కిషన్ పెర్షాద్

బహదూర్ యార్ జంగ్

హిందూ పండితుడు

తాలిమ్ ఆఫీసర్

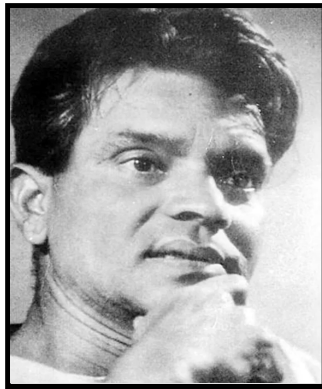

ఆదిరాజు వీరభద్ర రావు

నాటకంలోని పాత్రల నిజ చిత్రాలు

దాశరథి

అనుముల కృష్ణమూర్తి

షోయబుల్లా ఖాన్

రాయప్రోలు సుబ్బారావు

సురవరం సుధాకర్ రెడ్డి

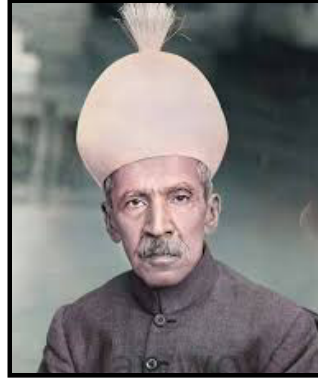

వానమామలై వరదాచార్యులు

నాటకంలోని పాత్రల నిజ చిత్రాలు

భూపతి కృష్ణమూర్తి

నిజాం (1948)

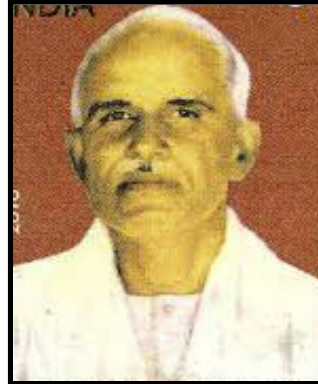
రామానంద తీర్థ

బండి యాదగిరి

పందేమాతరం రామచంద్ర రావు

బహాదుర్ రామస్వామి రెడ్డి

నాటకంలోని పాత్రల నిజ చిత్రాలు

కె.ఎం. మున్నే

నెత్రూ

మాల్వి

జనరల్ చౌదరీ

సర్దార్ వల్లభ్ భాయ్ పటేల్

ఫాసీమ్ రిజ్వీ

సర్దార్ తో నిజాం

1948 సెప్టెంబర్ 17న నిజాం నవాబు
సర్దార్ వల్లభ్ భాయ్ పటేల్ ముందు లొంగి పోయిన దృశ్యం

ఈ పుస్తక ముద్రణ కొరకు ఆర్థిక సహాయం అందించిన దాతలు

1. శ్రీ మదనాల శ్రీనివాస్, వారి మిత్రులు	రూ॥ 8,000/-
2. ప్రొ॥ కిషన్ రావు గారు	రూ॥ 5,000/-
3. శ్రీ వేదుల నరసింహం గారు	రూ॥ 5,000/-
4. శ్రీ మద్దూరి శివాజీ గారు	రూ॥ 1,000/-